

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/136/2022
Identifikačné číslo spisu:	7618202584
Dátum vydania rozhodnutia:	23.08.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7618202584.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S.. Y. P., narodeného X. N. XXXX, T. XX, proti žalovaným 1) Y. Š., 2) R. Š., obaja T. XX, o ochranu vlastníckeho práva a o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp. zn. 12C/11/2018, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 13. augusta 2018 sp. zn. 2Co/203/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 12C/11/2018 - 17 z 25. mája 2018 zamietol návrh žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiadal, aby súd zakázal žalovanému akýmkoľvek spôsobom nakladať so spoločnou nehnuteľnosťou v podielovom spoluvlastníctve a vlastníctve žalobcu a zákonného dediča po poručiťke nebohej R. P., zapísanej na LV číslo XXX parcela číslo 465 a parcela číslo 388 a aby súd zakázal zriadiť vecné bremeno - prístupovú cestu na uvedených parcelách a zároveň, aby zakázal, aby vyššie uvedené parcely žalovaný využíval ako prístupovú cestu k svojmu rodinnému domu.

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“) uznesením pod č. k. 2Co/203/2018 - 36 zo dňa 13. augusta 2018 predmetné uznesenie potvrdil.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré spísal sám a odovzdal na poštovú prepravu dňa 14. novembra 2018 (pečiatka z obálky na č. l. 42 a) spisu), dovolanie doručené Okresnému súde Spišská Nová Ves dňa 16. novembra 2018. Dovolanie odôvodnil ustanovením § 420 písm. f) CSP, pretože rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho názoru. Okresný súd mu nesprávnym právnym názorom zamietol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, pretože žalobca nie zo svojej viny nepredložil dostatok písomných materiálov. Uznesenie Krajského súdu považoval za nezákonné aj z dôvodu, že v senáte bola, resp. je členka JUDr. Anna Slovinská, ktorá je viacnásobne

vylúčená voči osobe žalobcu a z vyššie uvedeného vyplýva, že v senáte je zaujatá vylúčená členka senátu. Ďalej tiež uvádzal, že postupom Okresného súdu došlo k viacerým porušeniam, ktoré zároveň špecifikoval. Taktiež uviedol, že právnu stránku dovolania doplní kvalifikovaný právny zástupca určený Centrom právnej pomoci. Navrhol, aby najvyšší súd zrušil uznesenie krajského súdu a vec bola vrátená na nové konanie a rozhodnutie. Zároveň si uplatnil aj náhradu trov konania.

4. Súd prvej inštancie vyzval žalobcu, aby v lehote 14 dní uviedol advokáta na zastupovanie, nakoľko v zmysle § 429 CSP musí byť zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Žalobca na uvedenú výzvu reagoval tak, že dňa 21. septembra 2018 podal žiadosť o určenie kvalifikovaného právneho zástupcu z radov advokátov vo veci dovolania do Centra právnej pomoci. Ďalej uviedol, že dňa 30. novembra 2018 prevzal rozhodnutie Centra právnej pomoci zo dňa 8. novembra 2018 pod číslom KaPO 4N 27938/2018, ktorým mu centrum nepriznalo návrh na poskytovanie právnej pomoci. Proti tomuto rozhodnutiu bola podaná správna žaloba, o ktorej nebolo doposiaľ rozhodnuté.

5. Z obsahu spisu z č. I. 187 bolo zistené, že správna žaloba žalobcu pod sp. zn. 7S/177/2018 bola Krajským súdom v Košiciach zamietnutá, jednalo sa o prieskum rozhodnutia Centra právnej pomoci Kancelária Prešov č. KaPO 4N 27938/2018 ČRZ: 155290/2018 zo dňa 8. novembra 2018, ktorým nebol žalobcovi priznaný nárok na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci v právnej veci dovolania proti uzneseniu KS v Košiciach sp. zn. 2Co/203/2018, zo dňa 13. augusta 2018 (dovolanie žalobcu v tejto prejednávanej veci), vo veci bolo rozhodnuté dňa 12. mája 2021. Z uznesenia Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Svk/15/2021 zo dňa 23. marca 2022 bolo zistené, že kasačná sťažnosť žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/177/2018 - 60 zo dňa 12. mája 2021 bola odmietnutá.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; vyplývajúce z ustanovenia § 427 ods. 1 CSP (včasnosť podaného dovolania) a ust. § 429 ods. 1 CSP, spísanie dovolania advokátom a zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní advokátom, dospel k záveru, že dovolanie je treba odmietnuť.

7. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m.m. napr. IV. ÚS 35/02, a II. ÚS 323/2010, III. ÚS 550/2012). Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky o prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 CSP) a splňalo zákonom vyžadované náležitosti, vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

8. Podľa § 427 ods. 1 CSP dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

9. Podľa § 429 ods. 1, 2 CSP (1) dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

10. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak

- a) bolo podané oneskorene,
- b) bolo podané neoprávnenou osobou,
- c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné,
- d) nemá náležitosti podľa § 428,
- e) neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo
- f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

11. Z citovaných ustanovení vyplýva, že právna úprava civilného sporového konania účinného od 1. júla 2016 stanovuje osobitnú podmienku dovolacieho konania a vyžaduje, aby bol dovolateľ (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP), zastúpený advokátom a aby podané dovolanie bolo spísané advokátom.

12. Postup súdu prvej inštancie v prípade nesplnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 429 ods. 1 CSP) upravuje § 436 ods. 1 CSP, podľa ktorého vtedy, ak má dovolanie vady podľa § 429 CSP a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania.

13. Ustanovenie § 436 ods. 1 CSP predstavuje jedinú (výnimočnú) procesnú situáciu, v ktorej súd prvej inštancie môže prihliadať na existenciu vád dovolania a dovolateľa vyzýva na ich odstránenie. Tento postup súdu prvej inštancie sa týka výlučne vád dovolania v zmysle § 429 ods. 1 CSP a ich výskytu v prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom (R 39/2019, IV. ÚS 489/2018).

14. Procesná situácia, pri ktorej súd prvej inštancie prihliada na vady dovolania dovolateľa, vedie k ich odstráneniu, nenastáva v prípade existencie vád podľa § 429 CSP vtedy, keď bol dovolateľ riadne poučený odvolacím súdom o náležitostiach dovolania a zastúpení dovolateľa v dovolacom konaní (rovnako táto situácia nenastáva pri zistení iných vád, než sú vady dovolania v zmysle § 429 CSP). V takom prípade súd prvej inštancie dovolateľa nevyzýva na odstránenie vád dovolania, spis bez ďalšieho predkladá na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

15. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. decembra 2019 sp. zn. 4Cdo/190/2019, schváleného občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 16. septembra 2020 na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom (R 39/2020).

16. Dovolací súd uvádza, že obdobný právny názor na vec zaujal dovolací súd tiež v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/10/2018, 4Cdo/160/2017 a 9Cdo/218/2020. Tento záver bol vyhodnotený ako ústavne konformný a udržateľný aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 489/2018, publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 79/2018, v ktorom ústavný súd vyslovil, že ak obligatórnou náležitosťou dovolania je podľa druhej vety § 429 ods. 1 CSP jeho spísanie advokátom, je potom logické, že nedostatok tejto podmienky možno odstrániť len v lehote na podanie dovolania, keďže ide o podmienku, ktorá musí byť splnená už pri jeho podaní. Je preto na dovolateľovi, aby v súlade so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. „bdelým patrí právo“, predložil v zákonom stanovenej lehote také dovolanie, ktoré bude spĺňať všetky zákonom ustanovené náležitosti.

16.1. Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritorný dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitosti dovolania, vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 CSP. To znamená, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 CSP), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 CSP; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. Jediná (výnimočná) procesná situácia, kedy súd poskytne dovolateľovi dodatočnú lehotu na odstránenie vád, sa týka výlučne vady podľa § 429 ods. 1 CSP, a to len za predpokladu absencie, resp. nedostatočného poučenia dovolateľa odvolacím súdom; o čo ale v prejednávanej veci nešlo. Opačný záver, podľa ktorého, ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia odvolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (porov. § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a *contrario CSP*), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 CSP).

17. Z obsahu spisu vyplýva, že dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu obsahuje riadne poučenie o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a o povinnom zastúpení dovolateľa advokátom v dovolacom konaní (§ 393 ods. 1 CSP). Dovolať podal proti uzneseniu odvolacieho súdu včas dovolanie dňa 14. novembra 2018, ktoré nespísal advokát a pri jeho podaní nebol zastúpený advokátom a ani nepreukázal, že sám má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 468 CSP), hoci bol o tejto povinnosti riadne poučený v odvolacom konaní. Pokiaľ dovolateľ podá dovolanie sám, je nutné, aby pre splnenie požiadavky spísania dovolania advokátom v zmysle § 429 ods. 1 CSP, advokát dovolateľa podanie nahradil alebo doplnil vlastným podaním, a to v lehote na podanie dovolania, v inom prípade tento nedostatok už nie je možno odstrániť. Dovolací súd z tohto dôvodu uzatvára, že nebola splnená osobitná podmienka prípustnosti dovolania stanovená v § 429 ods. 1 CSP o povinnosti spísania dovolania advokátom, pričom sa nejedná o dovolateľa uvedeného v § 429 ods. 2 písm. a) CSP.

18. Pokiaľ dovolateľ podal dovolanie nespĺňajúce zákonom požadované náležitosti, resp. nedostatky do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania neodstránil (a nejedná sa o procesnú situáciu predpokladanú ustanovením § 436 ods. 1 CSP), podmienky prípustnosti dovolania neboli splnené, a tak vznikol právny následok spočívajúci v neprípustnosti dovolania, tak z tohto dôvodu bolo potrebné dovolanie odmietnuť ako procesne neprípustné v zmysle § 447 písm. e/ CSP. Na okraj veci dovolací súd poukazuje na to, že pokiaľ dovolateľ aj žiadal, aby mu bol určený advokát prostredníctvom Centra právnej pomoci, tak ako už súd vyššie uvádzal, jeho žiadosti zo strany Centra právnej pomoci nebolo vyhovené, pričom pokiaľ žiadal o súdny prieskum tohto rozhodnutia, Krajský súd v Košiciach žalobu zamietol a Najvyšší správny súd, uznesením pod sp. zn. 4Svk/15/2021 zo dňa 23. marca 2022 kasačnú sťažnosť žalobcu odmietol.

19. Vzhľadom na rozhodnutie z procesných dôvodov dovolací súd nemal možnosť vykonať meritorný dovolací prieskum napadnutého uznesenia a dovolanie vecne prejednať.

20. O náhrade trov dovolacieho konania, dovolací súd rozhodol pri aplikácii ustanovenia § 451 ods. 3 veta druhá CSP.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.